

SOMNIS DEL SUD

Pseudònim: Limes

*“Dormiu, i que us visiten les fades dels somnis
muntades en les ombres;
que un pa de fleca, com una lluna,
us brille entre les mans,
i les vostres brutes barraques us semblen
enormes alcàssers de marbre”*
Muhammad Mahdī al – Ŷawâhirī, poeta.

I

Absorts, martellejaven els seus esguards cap a terra i intentaven trobar, entre les endurides roques i les arenes taciturnes, l’empremta d’una resposta impossible al seu naufragi vital, ací, a les costes d’Algesires.

Es repetia una vegada més la gran i detestable hipocresia. Examinar, controlar, jutjar, sentenciar-los amb la desgràcia, el senyal inequívoc de tots aquells que van haver de fugir de tot envers la il·lusió i l’esperança. Tota una quimera verda, traïda per un uniforme, el meu, també, paradoxalment, de verd.

El verd és el color de l’islam. He llegit que evoca la vida, la llum, el renaixement. A l’Alcorà apareix un personatge misteriós, el Khadir, el verd, misericòrdia que emana d’Al·là: ara viu en una illa, ara en una estora verda al cor del mar. On es detén –afirmen els fidels– la terra verdejarà. Tanmateix el color ha acabat per diluir-se i ací i ara la terra és cendra; l’aigua, els plors.

Ahmed és un d’ells, l’anàfora i el mot final d’un poema interminable amerat de planys i sanglots, i jo, el botxí del seu somni; sí, en això m’han convertit, he esdevingut en un putxinel·li que ha d’acomplir la seua funció. A rajaploa.

Clar i llampant: tot el pes de la humanitat m’acabava d’acusar, amb un dit esgarriós, mentre determinava l’inexorable camí a altra trentena, o quarentena, –tant se val– d’infeliços, d’agosarats *il·legals*, des de la detenció en altra platja andalusa vers les dependències de la caserna de la Guàrdia Civil. Resposta fulminant als fets, a les amenaces, que alguns de vosaltres va llançar pedres i hi va insultar l’autoritat responsable de vetlar per la seguretat nacional.

Ahmed, inevitablement, formarà part de l’expedient sancionador que iniciarà tots els tràmits pertinents que culminaran amb la seua devolució; perquè serà tornat a la terra considerada

hostil, bressola de gihadistes i extremistes folls, no siga cosa que aquella fogueraca nascuda a l'Hejaz ens devore amb les seues flames, i les seues brases escampen la seua doctrina pertot arreu, tot alterant-nos el tarannà de tants segles de creus i senyors. Asseguraran que embruten els caps, que taquen els mateixos cors i les ànimes fràgils, tot aniquilant l'arrelam dels nostres propis llinatges. Com si d'un estigma pèrfid es tractara, amb nuvolades de fum que pogueren empudegar les nostres benparides i beneïdes pells!

D'Ahmed ressaltaven els llavis clivellats per l'amarga sal; en certa manera, navalles de penya-segats criminals que nafraven tots dos desprevinguts ulls, dels quals rajava un doll de llàgrimes de desesperança: una inundació mil·limètrica que vomitaven els grans i les pústules infectades de la bronzina pell de la cara.

Si poguera comprendre la meua llengua, li parlaria de les monstruositats de la mar, a Ahmed. Han tret les meues mans de l'aigua bastants cossos morts, massa, de totes les edats, però n'hi ha un amb què batalla per eliminar-lo de la memòria: el cadàver d'una jove embarassada. Qui està preparat per rebre la mort d'aquesta manera? Qui pot eliminar del cap el rictus definitiu del seu rostre? Mare de Déu del Carme, senyora de la mar, on et trobaves mentre aquella malaventurada femella en una nit atziaga bracillava inútilment el postrem lligam a la vida?

Surava el seu cos entre la bromera inconscient, després d'haver estat sent colpejada amb insistència contra les roques que, despietades i ferotges, haurien alletat amb sal totes les aigües corpreses. Menyspreablement, unes gavines carronyeres la picotejaven amb acarnissament mentre se sentien llurs grells de mort. Les gavines són extremadament golafres, Ahmed. Van colgar les despulles mortals al cementiri municipal, sense cap filiació possible. Dona sense nom, tomba anònima, només una data. On cap ànima vivent mai no acudirà a pregar oracions en la seua memòria.

Ai, Ahmed! Has vist com s'ha omplert la frontera amb una llum delatora, desemascarada pels focus d'una de les nostres patrulles, que debilita la fulgor d'unes costes separades només en catorze indomables quilòmetres. Com, en acabant l'estret seductor, us heu llançat a l'aigua, redemptora per unes imperceptibles centèsimes de segons, obrint-vos pas entre dubtes i pors, i com, Ahmed, en el mateix moment que us hem cobert amb mantes, heu advertit que la imatge idíl·lica que us havíeu imprés a la vena íntima, que us havien forjat del nord, s'havia dissolt, esverada en una platja aliena, llunyana, capgirada per la calor temporal d'un teixit no brodat per unes familiars mans. Alguns del grup han intentat fugir-ne i per espantar els temors han agafat pedres, pals, tot el que veien per terra, que volien ser lliures en la terra de l'esperança, però...

Europa, a crits, és una gàbia, i tu, Ahmed, volies volar. Somnis del sud.

He sabut el teu nom mentre t'oferia, i acceptaves, un entrepà de formatge i aigua fresca. Malgrat tot, en acabar de menjar, has començat a taral·lejar en la teua llengua una cançoneta, una mena de melodia amerada de melangia, molt càndida, tendra, de segur, arran de la infantesa. Com si la seua cadència fóra destinada a adormir el nadó d'algun acurat bressol.

Sentia el doll perseverant de les teues paraules, mentre bellugaves els dits com si de boscanes serps ensinistrades es tractaren. I els ulls se't feien més obscurs, abismals, tot burxant la meua ànima, amb l'empenta d'una esbancada robusta a les línies arrugades del front.

Era com si una veu divina volguera manifestar-se en tu rotunda i diàfana, com si sorgira d'un avenc que impregnara l'atmosfera d'un aire sonor i atrevit. Per ventura, un conjunt de xiulits, de ritmes, de refilades, de balbuceigs, nascuts de les inescrutables entranyes del teu cor!

Per què penseu que el nord és la salvació, la magnífica porta que s'us obrirà de bat a bat?

Jo, del nord faig befa, Ahmed, perquè és una mancança d'innocència i de puresa, d'imaginació, on s'ha traït la sabor de les valls i la flaire de les muntanyes, que ha oblidat la llum del franc sol i les nits de lluna clara i amical.

L'ocell de la música del teu jardí, volant a esclatacor, ha estat alliberat per la teua veu, com en un esclafi sucros, intensament saborós. Qui podria saber si és la lletra de l'amor impossible d'un príncep llunyà que munta a cavall cobert amb la pell de tigre, amb la flor del coratge estreta a la mà, l'espasa ben aferrissada al puny, el turbant blanc, negres els ulls, ...! Un Ahmed coronat príncep, destinat a la glòria, és agulló segellat a la terra d'un país estrany!

De què serveix dir-te que molts com tu sobreviuen en barraques de mala mort, sense llum ni aigua potable, defenestrades al botorn de l'estiu sufocant o al fred glaçat de l'hivern. Porqueres estretíssimes, de cambra única, on intenten dormir una dotzena d'homes.

He sentit que pronunciaves els mots "*Allahu akbar*", i llavors t'has agenollat, has tocat el terra amb el front –l'índex allargat, un Déu únic– i a la fi has girat el cap a dreta i esquerra, saludant l'àngel de la guarda. Semblava que et trobaves a molta distància, com si l'oració t'haguera embornat amb la crida del muetzi, des d'una altiva mesquita. En acabant les oracions has desvelat les òrbites dels ulls.

Ets jove, Ahmed, però se t'emporta la por atzabagenca i la pena enxampada i augmentada entre les mans suoses; la teua cadència fonètica, que feia una estona avançava entre les meues venes portant-me lluents capsos cisellades d'ivori, d'argent i d'or, i deliciosos flascons de cristall de perfums i bàlsams, és en aquests instants silenci que algun geni malvat ha arraconat dins de la llàntia més subversiva del món.

Astorava el teu silenci, que tot el silenci de l'univers pinta, de cor a pensa, paisatges de tristesa dintre d'un pou assedegat, i aleshores me'ls he imaginat: els plors, els gemecs, la

mirada perduda, la ràbia d'una mare, o de la teua dona, o de totes dues, que des de la vomitiva distància haurien de pressentir la dolorosa sensació del silenci en la calma d'un senzill i humil desert.

Si hagueres vist, Ahmed, les cues a les portes de les comissaries per regularitzar i gestionar la seua situació legal, que si el permís de residència, que si el contracte de treball, que si li manca..., què hauries pensat?

Exemples, a garberades; matins madrilenys d'hivern. Vaig estar destinat durant un any en una població de l'àrea metropolitana i per anar al treball havia d'agafar el metro que tenia la parada a tan sols vint metres de la mateixa porta de la comissaria de la policia nacional. Les set del matí. Un fred d'allò més intens, glaçat. Serien, quants? Dos-cents, tres centenars d'homes i de dones, més potser, que esperaven impacientment el seu torn d'entrada. Abundaven els vestits lleugers afrontant els pocs graus de temperatura. La cua avançava amb comptagotes. En un girar d'ulls apareixien somolents passejants mentre l'aglomeració de magribins, com tu, subsaharians, sud-americans, engolia l'estreta vorera. Hi havia qui els mirava amb curiositat i, després, contemplava l'enigmàtic edifici que absorbia calmosament la corrua expectant. D'altres, els observaven de gaidó, que ja coneixien el procediment. La majoria ni els veien, i caminaven d'esma sense ganes de ser pertorbats tant de matí.

A qui s'assemblaven, Ahmed, eren als emigrants de la generació dels meus iaïos, als llauradors que escapaven de la fam i de l'esclavitud de la terra amb els seus foscos vestits i les seues maletes de cartró, que miraven en les fotos amb els mateixos ulls fondos d'expectativa i desemparança davant dels portadors d'una confortable identitat. Amb la mateixa paciència van viatjar en bodegues de vaixells i en vagonets eters, amb la mateixa mescla d'obstinació i enyor van fer cua per sol·licitar una credencial o un lloc de treball, van sobreviure voltats per gents pàl·lides i fredes que els guaitaven amb desdeny o amb hostilitat, es van acostumar a viure en ciutats amb cels baixos i obscurs, van aprendre a distingir una per una les paraules de llengües que al començament els havien semblat tan impenetrables com els traçats dels carrers o dels túnels i les andanes de les estacions en què havien aplegat morts de fred i son en aurores hivernals.

Us han fet creure que Espanya era el paradís. Disposats a deixar-vos la pell per aconseguir una vida millor. Arrere família, amics, pols de les vostres terres. Arrels. Molts com tu viuen en la misèria, però l'orgull els impedeix tornar a casa perquè si tornaren amb les mans buides, Ahmed, ...

Les ciutats espanyoles, –no t'enganyen–, moren enravenades i dubten d'estar avergonyides d'un paisatge de postes, uralita i llauna. On inquilins de pell de canyella amarga, de pell de

dàtil envinagrat, de pell de sutja enverinada, en campaments de barraques, no tenen electricitat, i l'aigua surt d'un pou obert a la intempèrie.

II

He desitjat la terra septentrional. L'origen dels missatges que rebia de l'anhelada Europa. A la caça de la llibertat. I del progrés.

El viatge romaní intacte a la meua ment des de feia mesos. El petit alcàsser des del qual podria atalaiar un horitzó millor. I les idees se m'hi van incrustar, ben a dintre; era una mena de dèria de ruptura. O eixir-ne, o morir-me en aquella mena de parada de barberia fetillada per la monotonia dels jorns.

La cadira, a la rua, fugia d'un sol justicier, i desenes d'infants rondadors, com mosques perseverants, es divertien i reien, mentre jo afaitava la barba o tallava els cabells dels clients, tot interpretant corrandes d'amor o desamor, o relatant alguna història inversemblant. Treia l'aigua d'una vella palangana que dormisquejava a l'ombra pacífica, ensabonava acuradament la faç del client i esmolava la fidel navalla amb precisió a fi que tinguera el tall ben fi, estrictament fi.

L'eixam de la menudalla acudia puntualment a sentir la xerrameca diària, i jo, en comptes d'espantar-los o ignorar-los, els somreia. La meua manera de ser feia que tots els membres d'aquella tropa es congriaren, afanyadament, en cerca d'un lloc òptim. Però aquell pes a poc a poc fou intensificant-se cap a l'excés: una poderosa i repugnant garbera d'obsessions, repetitiva, que va arribar a enfitar-me, de la qual volia desvincular-me.

El desert és un jardí transparent d'històries contigües en què uns personatges vaguen, amen o sofreixen, sí, però també és un mar de línies i revoltes geomètriques on no hi ha plantes, ni flors, cap bandada d'ocells que esbategue les ales en un medi invariable.

Dins de casa regnava un silenci sepulcral. Els meus pares faltaven des de la darrera primavera. Ell va morir de vell i la mare va acompanyar la pena unes setmanes després envers la glòria d'Al-là. Ella sempre m'havia dit que era bon fill i que la bona gent sempre triomfava.

Quan era al poble i bufava el vent, la inevitable polseguera i el soroll regulós em semblaven càustics i apegalosos, tremendament anodins. Tanmateix ara el record me'l proposa diferent: és un vent que em fa vibrar, que em connecta amb tot allò que sóc, de què no puc separar-me. Al carrer de la Lluna, la ruta de la il·lusió era sustentada, de mica en mica, pels relats dels mercaders intrèpids, dels xafarders comerciants que m'entabanaven amb paraules i imatges

en parlar de terres del nord exquisides, pròsperes, cobejades per tot un exèrcit de criatures de tota mena.

Em creia fort, el gran faulista, l'encisador rondallaire que captivava les ments i els dòcils ulls de la xicalla i, tanmateix, altres dents inquiridors, molt més poderosos, em vam inundar el cap d'altres fantasies. Em convertia jo en certa manera en un xiquet, el nen que havia estat atrapat a la teranyina que havien ordit els traficants d'il·lusions: els qui van saber capgirar el rictus de la commissura dels meus llavis. Així vaig omplir de viatge aquella meua nova mirada nerviosa.

Ja no n'hi hauria de tallar mai més, de cabells greixosos i toscos, ni palpar anquilosades barbes llargues per unes insignificants monedes, no; ni narrar absurdes històries, ràncies, no. La màgia i la música no restaven en les absents paraules; ans al contrari, s'enclavaven en les acolorides i llampegants imatges d'excitants dones perfumades amb exòtiques flaires, de luxosos cotxes en amples i rectes avingudes, amb rengleres de modernes i encantadores cases; d'avenir en definitiva.

III

Al cap de cinc o sis dies de l'eixida del poble vaig aplegar a un pujolet, una mena d'alminar que s'ergia de l'espai sorrenc, del qual ressaltava el seu embolcall rocós. Vaig veure unes quantes coves i no vaig percebre, al principi, cap senyal humà. La curiositat em va fer que entrara en una d'elles, quan vaig descobrir roba, alguns plats i atifells de terrissa.

Exhaust vaig gitar-me sobre unes mantes, per reposar una estona. No sé quant de temps vaig dormir però una mà em va tocar un dels muscles i em va despertar. Esquifit, quasi esquelètic, i sense dir cap mot, aquell home em va assenyalar per on havia de seguir-lo. En tan sols uns instants vam ser a l'entrada d'altra de les coves: l'emudit anacoreta i jo, el perplex romeu. Quan va seure a terra el vaig imitar, mentre esperava que em diguera alguna cosa. Tot paternal, va encetar a acaronar les paraules, per saber què feia per aquells indrets i jo li vaig dir el meu nom, d'on venia i on anava, fins i tot li vaig explicar les dificultats que havia trobat durant el camí. Va estar escoltant les meues explicacions sense dir ni pruna, mentre agafava amb tendresa les meues mans.

Mai no podré oblidar aquells enormes ulls vigorosos, ni la modulació perfecta de la seua veu, aquella eterna serenitat.

El sufi va intentar explicar-me com el somni del progrés havia esdevingut en un somni d'oblit, tot afegint que els éssers humans es trobaven sumits en un estat de letargia espiritual,

que les ànimes eren cridades a una resurrecció, i que quan l'ànima se separava del cos significava el principi de la vida. Que l'ànima adormida al món de la matèria era incapaç d'imaginar-se que existeix altra dimensió de la vida. Que tenia respostes celestials al meu esguard i a les mans tristes i enganyades, i que sabia de ciència certa que l'escoltaria per respecte cerimonial, però que continuaria el viatge.

L'home d'aspiracions sublimes –va afirmar, rotund, tot clavant-me la mirada– guarda els secrets de l'ànima lluny de la gent vil amb més seguretat que una mina els robins. I va afegir que als ximpls l'or els sembla millor que l'ànima; però que l'or hauria d'escampar-se com ofrena sobre l'ànima. Em va relatar, al capdavant, una història:

Un beduí anà un dia a demanar audiència al califa Omar ibn Khattab i li contà la seua aventura meravellosa:

“Havia eixit jo en cerca d'uns camells que havia perdut al desert, quan vaig fer cap a una gruta i vaig decidir d'entrar-hi a fi de protegir-me de la calor.

En fer un bon tros al seu interior, m'he trobat de sobte en un vertader paradís, ple d'arbres gegantescs, amb excel·lents fruits. Sobre les branques descansaven ocells del paradís. He vist rierols d'aigües límpides i de mel. Lleons, panteres i tigres no em manifestaven cap animositat; les gaseles i els antílops, cap temor. No hi havia cap animal maligne. He arreplegat or del terra i pedres precioses que us ensenye ara mateix.

En acabar d'assenyalar la situació de la gruta he decidit de vindre a pregar-te em dónes homes i caravanes per tal de trobar-la i fer que la comunitat es benefici dels seus tresors”.

El califa va consentir agraçosament. No obstant això, per molt que van buscar la ciutat meravellosa mai no va ser trobada.

El sufí em va inundar el torbat esguard de fit a fit i després d'uns instants de calma i de reflexió em digué sentenciosament: “Jo he buscat una perla anys i panys, i ara entre aquestes pedres he descobert que es trobava al meu cor”.

A mi se m'embotornava el cap, llavors. El sant sufí va dessoltar les meues mans i em va menar al peu de la muntanya. Hi havia despuntat el dia, per sorpresa. Vam orar plegats i abans de prendre comiat em va aconsellar, a pesar de contradir el seu enteniment, d'anar-me'n cap al món desconegut. Sabia que, en definitiva, tota experiència era un itinerari interior, individual i, per tant, intransferible.

Però tot goig no és alegrança.

Tot ha esdevingut una acrobàtica giravolta inútil que no ha avançat gens, amb la menyspreable crosta de l'experiència infructuosa: duna privada i estancada a la no-remor del desert septentrional.

Ocell de presa poderós i pacient, aquest guàrdia espanyol que m'ha donat aigua i pa, que m'ha estat observant, no sap de què està feta la pena: té les dents com a claus i s'aferra a la carn; que és carnisser, que arranca la pell.

Tinc dret, –o no el tinc–, a que totes aquelles històries del carrer de la Lluna puguin transformar-se en realitat? El gas de les expectatives fet realitat. Podria ser el príncep que va raptar una jove que estimava i va amagar al ventre d'un peix, l'esclau que es convertia en cigne negre tots els matins, la princesa que es va vestir d'egua blava per assistir al soterrament del seu cavall, el xiquet que tenia dos caps i parlava una llengua distinta cada boca, l'aranya que va ordir una teranyina davant del portal de la cova on s'havia amagat el Profeta.

La grandesa d'unes històries que l'enginy de les meues fantasies havia forjat en un espai minúscul. Qui gaudirà ara dels meus relats? On s'amaguen ací els xiquets, –que els necessite– per contar-los i cantar-los tot allò que sé o he creat? Què hauran dit tots aquells quan hagen descobert que he desaparegut per sempre? Qui sóc jo...? Seria, si de cas tornara, el barber fracassat, la rialla del poble.

IV

Ja he acabat per hui el servei. Fa calor, en grau superlatiu, que a males penes puc caminar, que arrossege les cames difícilment, que ja no suporta més aquesta xafogor de mil diables. La suor, apegalosa; el maldecap, intens, a punt de fer-me esclatar. La solució, però, tot i ser passatgera, la tinc a casa: prendre un bany a la piscina.

No faig altra cosa que girar el pany amb la clau, que m'hi veig Clara, ma filla petita de nou anys, trista, prou afligida, i assegudeta, –sembla una nina de porcellana–, en un seient del gronsador del jardí. Concentra els seus tous i tendrals ulls en un plat de plàstic, d'eixos que s'utilitzen per jugar a la platja, sobre les ones, trencant l'aire; però en aquest, dissortadament, hi ha un pardalet mort.

Em diu, entre sanglots i laments, que l'ha tret, fa una estoneta només, de la piscina. Una criatura fràgil, un teuladí que probablement ha fracassat en el seu primer i únic vol. Va abandonar el niu i va perdre la vida.

El plomissó de les seues ales no és uniforme i les potetes, rosades, acaben en unes urpiues arrugades i lletgíssimes. El bec superior ha adquirit uns tons grissencs que em fan recordar la boirina de dies anteriors. Pobre ocellet. No ha tingut temps de res, ni de saltironejar ni de piular, ni de volar... La injusta trampa de l'aigua.

Li bese, paternalment, totes dues galtes i intente consolar-la. Per dins, ans al contrari, la coentor del cor em pica com un alacrà amb la cua corbada i altiva, i rematada amb el fibló verinós més sanguinari de la contornada.

Puge, de continent, els quatre graons que desemboquen al porxo i em trobe Sílvia, la primogènita de la família. Hi és d'esquena i escolta, com fa sovint, música.

Al vore'm s'alça pressosa, es desenganxa l'aparell de les orelles i en un bell en sec me l'acobla. Canta en Joan Manuel Serrat. Feia molt de temps que no l'escoltava:

Salam Rashid

*T'ho havien dit,
allà baix la terra dels teus pares,
t'ho havien dit
que Europa era molt gran, per això hi anares*

*des del gran Sud,
on l'ombra de les palmeres és dolça
i l'aigua dels rius
camina de puntetes, cautelosa
(...)*